

УДК 330.1:330

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

П. А. Фісуненко, П. Р. Филімонова

*Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
e-mail: pavelwesta@gmail.com, filimonovapolina0@gmail.com*

Сучасний стан економіки України, обумовлений інтеграцією до міжнародного господарського комплексу, особливо з урахуванням нинішніх, нестабільних умов, потребує вирішення низки нових завдань, що неможливо з використанням старих методів і підходів до управління ефективністю діяльності на підприємствах. В умовах економічної трансформації стратегія підприємства, яка спрямована на нарощування конкурентних переваг і забезпечення з їх допомогою стійкості своїх позицій, значною мірою залежить від своєчасного, правильного управління ефективністю його діяльності.

Управління в широкому розумінні – це цілеспрямований вплив людини на об'єкт, процес, систему та на людей, які беруть у них участь з метою спрямування діяльності в потрібному напрямку для отримання бажаних результатів. [1].

Система управління може істотно впливати на ефективність підприємницької діяльності лише тоді, коли її належним чином адаптовано до ринкових умов господарювання. Як свідчить

світовий досвід, 70% неефективності підприємницької діяльності фірм зумовлені браком досвіду управління та недостатньою інформацією.

зв'язку з цим діючі системи управління підприємствами і корпораціями мають бути реструктуризовані у напрямі максимально можливого наближення до сучасних вимог ринкової економіки. Вдосконалення структури управління організаційно-господарськими утвореннями, здебільшого корпораціями, має передбачати створення в них передовсім

управлінь (відділів) аналізу і аудиту, маркетингових досліджень та зовнішньоекономічних зв'язків.

Використання тих чи інших форм управління визначається специфікою господарської діяльності підприємства та його фінансовою стратегією, відповідно, модель для різних підприємств буде відрізнятися, що дозволяє говорити про існування різних стратегій управління. Однак усю сукупність таких моделей можна згрупувати так:

– першу групу стратегій складають так звані стратегії концентрованого зростання, пов'язані зі зміною продукту і ринку. У разі їх використання підприємство модифікує продукт або починає виробляти новий, не змінюючи при цьому свого сегмента на ринку;

– другу групу утворюють стратегії інтегрованого зростання, які передбачають розширення підприємства шляхом додавання нових організаційних структур. Зазвичай підприємство може вдаватися до їх

здійснення, якщо воно не може здійснювати стратегії концентрованого зростання;

– третю групу утворюють стратегії диверсифікованого зростання, які реалізуються в випадку, якщо підприємства далі не можуть розвиватися на даному ринку з даним продуктом в рамках даної галузі;

– четверту групу утворюють стратегії скорочення, які реалізуються тоді, коли підприємство потребує перегруповування сил після тривалого періоду зростання або у зв'язку з необхідністю підвищення ефективності, коли спостерігаються спади і кардинальні зміни в економіці, такі як структурна перебудова і економічна криза. У цих випадках підприємство вдається до використання стратегій цілеспрямованого і спланованого скорочення. [2].

Підвищення ефективності підприємництва в сучасних умовах трансформації економіки пов'язане з удосконаленням і активізацією інноваційно-технічного, організаційного та фінансового менеджменту, господарського механізму в цілому на рівні підприємств, корпорацій, асоціацій, державних комітетів, міністерств тощо. Існує безліч конкретних шляхів збільшення ефективності діяльності різних суб'єктів. Сьогодні важливе практичне значення мають такі основні критерії:

Технологія. Технологічні нововведення, особливо сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій, справляють найістотніший вплив на рівень і динаміку ефективності виробництва продукції (надання послуг).

Управлінські процеси. Процес управління повинен мати такі особливості, як: неперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, відносна змінність та сталість. Процес управління складається з окремих управлінських циклів, кожен з яких можна розділити на ряд самостійних операцій. Цими операціями, як відомо, є збір і передача інформації про об'єкт управління, її обробка й аналіз, вироблення на основі цього аналізу управлінського рішення, передача рішення на об'єкт управління і його реалізація цим об'єктом, порівняння отриманих внаслідок реалізації рішення показників з їх планованими величинами. Основними елементами управління підприємством є стратегії, структура, системи, стиль, сумісність цінності, склад персоналу, сума навичок.

Матеріальні ресурси. Матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності діяльності, якщо розв'язуються проблеми ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції раціоналізується управління запасами матеріальних ресурсів і джерелами постачання.

Трудові ресурси. Основним джерелом і визначальним чинником зростання ефективності діяльності є працівники – керівники, менеджери, спеціалісти, робітники. Ділові якості працівників, підвищення продуктивності їхньої праці багато в чому зумовлюються дійовим мотиваційним механізмом на підприємстві, підтриманням сприятливого соціального мікроклімату в трудовому колективі.

Система. Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності, належні норми керування характеризують належну організацію діяльності підприємства, що забезпечує необхідну спеціалізацію та координацію управлінських процесів, а отже, вищий рівень ефективності (продуктивності) будь-якої складної виробничо-господарської системи [3]

За кожним з цих критеріїв розробляють конкретні заходи для реалізації, які після економічної оцінки впроваджуються у підприємницьку діяльність.

Успішне проведення процесу забезпечення безперервності діяльності організації, як правило, дозволяє отримати відчутний позитивний результат у багатьох сферах діяльності. Він може, зокрема, виражатися:

- в забезпеченні можливості надавати клієнтам послуги на заявленому рівні якості навіть при наявності істотного негативного зовнішнього впливу, що конкурентною перевагою, а також підвищує довіру клієнтів до організації та дозволяє утримати існуючих клієнтів і залучити нових;

- у зміцненні репутації бренду організації за рахунок мінімізації наслідків від настання негативних подій;

- у збереженні активів і зниженні залежності організації від ключових активів;

- у зміцненні рейтингу організації, підвищенні її привабливості для інвесторів (в умовах активізації процесів виходу українських компаній на міжнародні фінансові ринки це може стати перевагою при проведенні первинного розміщення акцій). [4]

Практична реалізація перерахованих етапів впровадження процесу забезпечення ефективної діяльності за умов трансформаційної економіки дозволить підприємству виконати низку дієвих превентивних заходів щодо наслідків настання спричинених невизначеністю ризиків та знизити ефект мінливості оточуючого середовища.

Управління відіграє важливу роль необхідного фактора і рушійної сили на мікро- і макрорівнях. Отже, система управління ефективністю діяльності має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку, який, у свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників.

Список використаних джерел:

Менеджмент: навчальний посібник / Г. О. Дорошенко, А. О. Семенець, О. В. Богоявленський, О. О. Тертичний, Т. М. Куценко, Л. Г. Макарова, М. О. Кальницька / за заг. ред. Г. О. Дорошенко. – Харків, VSV-Print, 2015. – 300 с.

Філіпова С.В. Інноваційний розвиток промислового підприємства як об'єкт стратегічного управління / С.В. Філіпова, П.В. Воронжак // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2014. – Випуск 4. – С. 124-129.

С.О. Кондрашев, Т.П. Подчасова. Управління операційною діяльністю

підприємства з безперервним характером виробництва в умовах трансформаційної економіки. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. 2014 вип.19 с.186-197

Погорелов С.М., Леденко О.В., Матяш О.А. Дослідження шляхів підвищення ефективної діяльності підприємств / С.М. Погорелов, О.В. Леденко О.В., О.А. Матяш // Вісник НТУ «ХПІ». – 2015. – №26(1135). – С. 76-82.

УДК 314. 1:327.8

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ –
УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ**

О. Й. Хомин

***Львівський державний університет внутрішніх справ
email: okhotyn@i.ua***

Завжди перед українським народом стояло питання розвитку національної ідеї, яка, як правило, усвідомлювалася як свідомість та енергія особливого і саме нам притаманного характеру життєдіяльності нації. Наш народ завше прагнув жити в своїй державі, мати визначене місце серед багатьох народів світу та пишатися своєю багатою державою. Високий рівень багатства, культури, освіти Київської Русі залишила в генетичній народній пам'яті прагнення до відновлення її величі. Майдан, та військові дії у східних областях України доказують правильність цього твердження.

Національна ідея – це те, що закладене в архетипі (підсвідомості) народу, а отже у його мрії, і яка при настанні критичного моменту проявляється у свідомості та робить народ одержимим та готовим на жертви. Це виливається у програму боротьби. «Поки жива мрія, жива нація. Можна втратити державність, територію, навіть багато в чому мову та культуру й відродитися, повернути все з лишком, якщо... не втрачена «мрія», яку дарував Всевишній «і мертвим, і живим, і ненарожденним».[1, С.30]

Науковці зазначають, що «не зрозумівши і не усвідомивши свого минулого, не взявши на озброєння ідейні надбання попередніх поколінь, ми, українці, прирікаємо себе на блукання у п'ятьмах сьогодення без провідної зірки історичного досвіду. А вона, як відомо, сяє лише тим, хто добре знає і поважає свої витоки» [2, С.3, 5].

Нам імпонує думка Юрія Канигіна та Зіновія Ткачука, висловлена у книжці «Українська мрія». Вони розглядають національну ідею як «устремління: зберегти чисельність народу чи розмножитися, знайти свою територію (життєвий простір), забезпечити добробут, спокійне «нормальне» життя своїм людям без катаклізмів, потрясінь і кровопускань...». Також вони наголошують, що національна ідея в такому «доленосному» плані — те, що об'єднує народ на переломних, критичних етапах історії, пробуджує у ньому героїзм, готовність до подвигу, жертвності в ім'я важливої і навіть великої (у